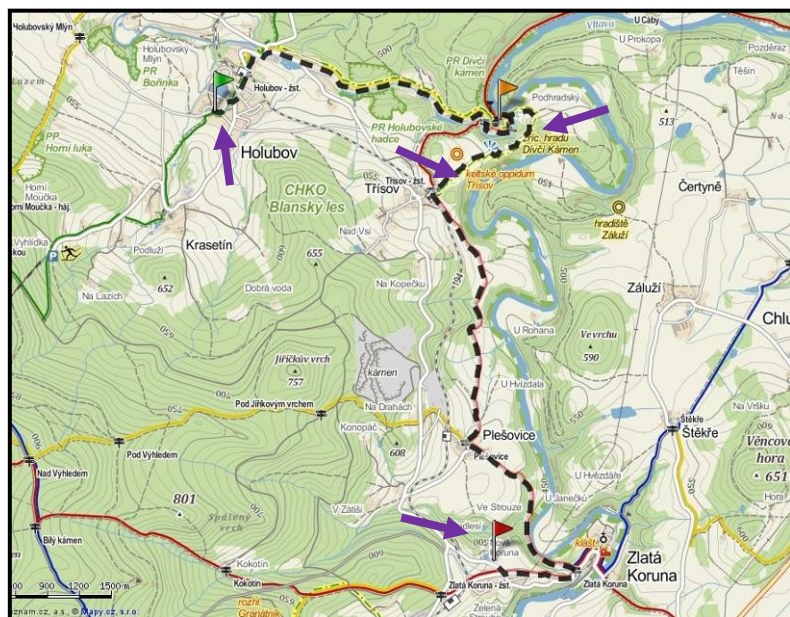

Výlet účastníků MLHK2013 30.7.2013

Délka trasy: 11 km, celkový čas: 02:40 h

Start: Holubov, okres Český Krumlov
533 m po zelené na rozcestník Holubov - žst.
2.7 km po žluté na rozcestník Dívčí kámen - zříc. hradu
569 m po červené
 Dívčí Kámen, Křemže (místní název)
104 m po červené
1.5 km po naučné stezce na rozcestník Třisov - žst.
5.1 km po červené
153 m vpravo po silnici III. třídy 1596
Cíl: **místní název Nová Koruna**

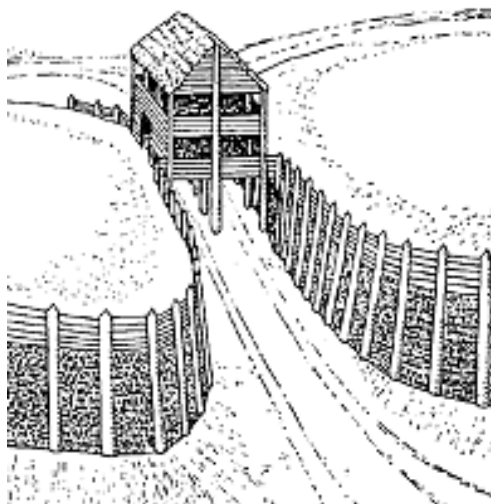
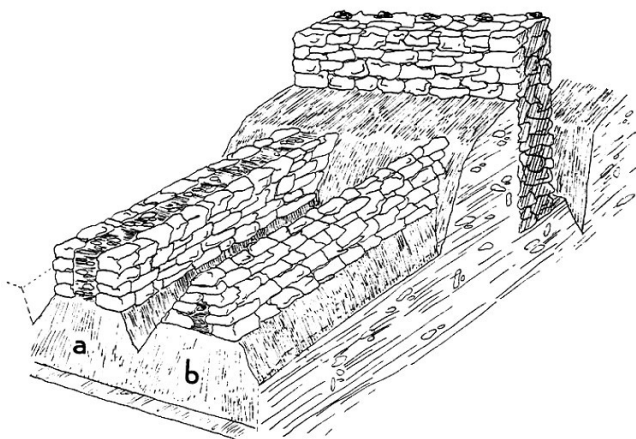
- Sraz: 9.30 hod. Před budovou konzervatoře
- Odjezd: vlakové nádraží ČB (České Budějovice - Holubov): 10.05 hod.
- Příjezd do Holubova: 10.35 hod.
- Z Holubova pěšky směr Dívčí kámen (cca 3 km).
- Na cestě je restaurace, kde se můžeme občerstvit a bude i dostatek času na oběd.
- Po obědu odchod na zříceninu hradu Dívčí Kámen (cca 1 km).
- Po prohlídce zříceniny a odpočinku, odchod po naučné stezce směr Zlatá Koruna (cca 6,5 km)
- Cca 1 km od zříceniny je Keltské oppidum
- Individuální prohlídka kláštera Zlatá Koruna. (možnost občerstvení).
- Odjezd ze Zlaté Koruny, individuálně, nebo společně vlakem v 17,06 hod

Odjezdy vlak – Zlatá Koruna: 15:06, 17:06, 19:06 **Odjezdy BUS - Zlatá Koruna: 15:19, 16:05, 16:10, 16:37, 17.40, 17:48, 18:32**

V případě vysokých teplot bude výlet zkrácen. Od zříceniny Dívčí Kámen dojdeme pouze do Třisova, kde je přírodní koupaliště a restaurace.

Odjezd do ČB by byl z Třisova

Keltské Oppidum Třísov

Oppidum Třísov je keltské opevněné hradiště v katastrálním území Třísov obce Holubov, okres Český Krumlov. Jedná se o nejnižnější oppidum na území Čech. Bylo důležitou stanicí na Vltavské obchodní stezce, po které se dovážela sůl ze solných polí v oblasti Alp přes Vyšebrodský průsmyk, podél Vltavy kolem keltských oppid Nevězice, Hrazany, Závist a dále přes Podkrušnohoří až na germánská území.

Poloha

Oppidum se nachází v Jihočeském kraji, 13 km jihozápadně od Českých Budějovic, zhruba mezi vlakovou stanicí ve stejnojmenné vsi Třísov a zříceninou hradu Dívčí kámen. Je umístěno v hrdle meandru Vltavy nedaleko soutoku s Křemžským potokem. Nejvyšší bod oppida se nachází v 551 metrech nad mořem, od hladiny Vltavy jej odděluje velmi příkrý 120 metrů vysoký sráz.^[1] Toto návrší bylo velmi vhodné pro vybudování hradiště nejen z důvodu dobré strategické polohy (35 km severně od Vyšebrodského průsmyku), ale i z důvodu naleziště grafitu a železné rudy.

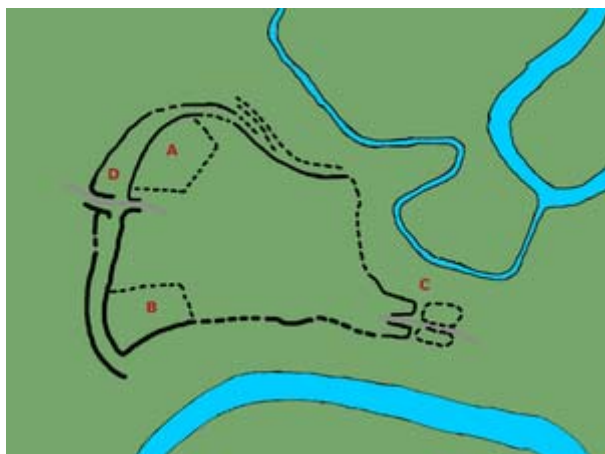
Historie

Nejstarší doklady o osídlení území okolo Třísova pochází z doby bronzové (cca 2200–750 př. n. l.) a je reprezentováno nálezy keramických nádob, bronzových zbraní a šperků.

Po polovině 2. století př. n. l. zde existovalo keltské osídlení v podobě výšinného osídlení nad břehem Vltavy bez jakéhokoli opevnění. Kolem roku 120 př. n. l. byla zahájena stavba hradeb s kamenným lícem. Postupem času se sídlo rozrůstalo a svůj největší rozkvět zaznamenalo v 1. století př. n. l., kdy celková fortifikovaná osídlená plocha zaujímala 26 hektarů.^[2] V době největšího rozkvětu byl Třísov důležitým regionálním centrem, ale netěšil se takové důležitosti jako ostatní oppida (Stradonice, Závist, Hrazany); hrál však významnou roli v dálkovém obchodu i náboženském životě keltské společnosti. Jeho obyvatelé se zaměřovali především na řemeslnou výrobu než na zemědělskou činnost, z čehož plyne, že museli být víceméně závislí na zemědělských osadách tvořících jeho zázemí.

Zánik

Zánik Třísova byl podobný jako u severněji položených Hrazan: obyvatelé oppidum opustili na přelomu letopočtu a odnesli s sebou téměř všechny majetek. Důvodem byla expanze germánských kmenů na české území, kterému už nebyla tehdejší vyspělá keltská společnost schopna čelit. Tím se historie třísovského oppida uzavřela.

A - Severní akropole

B - Jižní akropole

C - Východní brána

D - Západní dvojité brána, kde se nacházel vodní pramen

Opevnění

Celý areál byl obehnan mohutným opevněním, opatřeným dvěma vstupními bránami. Hlavní vstup do oppida byl situován na západní straně a druhý na východní, tato brána nebyla ale detailněji zkoumána. Nejmohutnější fortifikace byla vybudována na nejzranitelnějším místě, tedy na západní straně. I dnes jsou patrné dvě linie mohutných valů. Typ fortifikace byl podobný jako u ostatních keltských oppid - hlinito-kamenitá hradba zpevněná dřevěnou roštovou konstrukcí opatřená čelní kamennou plentou se silnými kůly v pravidelných rozestupech. Ovšem z oppid na území Česka právě Třísov nejnapadněji prozrazuje přímou inspiraci mediteránními vzory. Kameny byly umístěny tak, že vytvářejí dojem mohutných kvádrů zvyšujících odolnost celého valu, což mělo nepochybně též psychologický účinek na případné útočníky. Vnější i vnitřní hradba byla konstruována podobným způsobem. Základna o šířce asi 7 m byla zpevněna svislými trámy zapuštěnými do země, které jsou vzdálené asi 1,5 m od sebe. Na vrcholu opevnění byla umístěna dřevěná palisáda. Před vnitřním valem vyhloubili Keltové příkop široký 5 m.

Možná nejzajímavějším obranným prvkem oppida je 15 - 20 m široký příkop mezi opevněními, který byl rozčleněn nízkými příčnými zdíkami z kamene znemožňujícími případný boční pohyb útočníka v prostoru mezi oběma liniemi hradeb. Tato konstrukce je dodnes patrná v podobě pravidelně se střídajících hřbetů a rýh a v Čechách je mimořádná.

Vstupní brány

Západní vstup do oppida byl soustavou dvou za sebou umístěných bran. Jedna brána byla ve vnitřním valu a druhá ve vnějším. Vnitřní bránu tvořil kamennou zdíkou ukončený val, který se stáčel v pravém úhlu do vnitřní části oppida po obou stranách vstupu. Nad vzniklým prostorem se tyčila dřevěná věž s pravděpodobně dvoukřídlou bránou. Cesta uvnitř brány byla zpevněna valouny. Brána ve vnější části opevnění byla konstrukčně náročnější: do mezery ve valu, kterou brána tvořila, bylo šikmo zapuštěno valové těleso. Tato úprava zároveň ochraňovala jediný vodní pramen, který byl uvnitř oppida k dispozici.

Východní brána byla pravděpodobně konstruována podobným způsobem jako vnitřní část západní brány, ale navíc zde byly předsunuty dva samostatné bastiony. Nebyla však důkladněji zkoumána, proto údaje o její konstrukci nejsou detailně známy.

Zástavba

Celé opevněné oppidum má dva vrcholky, na kterých byly vybudovány dvě akropole, severní a jižní. Severní akropole byla ještě samostatně opevněna - dřevěným hrazením byla od okolního prostoru oddělena neobvyklá osmiboká svatyně, která měla půdorys tvořený kúlovými jamkami. Výjimečnost tohoto místa dokládá i nález části bronzové pánve, která se na oppidu objevila jako import z Itálie. Jižní akropole byla zřejmě sídlem vládnoucí vrstvy. V sedle se pak nacházela různá hospodářská i obytná stavení. O obytné zástavbě se toho ví jen velmi málo. Podle nemnoha dochovaných fragmentů a nálezů osídlení ostatních keltských hradišť můžeme usuzovat, že na Třísově stávaly obytné stavby, polozemnice či stavby s kamennou podezdívkou, které byly situovány u opevnění. Nejvíce zde bylo hospodářských stavení s kúlovou konstrukcí o přibližných rozměrech 7-9 x 3-4 metrů.

Řemeslná výroba

Řemeslná výroba dosahovala na třísovském oppidu velmi vysoké úrovně. Keramika se vyráběla na hrnčířském kruhu a páčila se ve vertikálních hrnčířských pecích s roštem. Nejčastěji se vyráběly nádoby pro běžné použití, do kterých se přidával grafit, tzv. tuhová keramika, která byla hlavním vývozním artiklem a zároveň tvořila tři čtvrtiny nálezů keramických úlomků. Tuhová keramika také mohla sloužit jako nádoba pro transport drahocenné alpské soli. Z dochovaných nálezů je zřejmé, že nemalé zastoupení měla i červenobíle malovaná jemná keramika - luxusní hrnčířské výrobky, které byly technologickým i uměleckým skvostem tehdejší kultury.

Mimořádného rozvoje dosáhlo železářství. Vlastní výroba železa probíhala ve specializovaných dílnách zřejmě mimo vlastní areál oppida. Na oppidu však pracovali kováři, což dokazují nálezy jak velkého množství kovářského náčiní, tak kovářské strusky a především železných předmětů samotných: různé typy kování a zbraní (kopí, hroty šípů atd.), nálezy různého nářadí či předmětů denní potřeby (nůžky, břitvy, sekery, radlice, kosy atd.) i nálezy šperků či součástí kroje (spony, pasové zápony, závěsky aj.).

Denním chlebem obyvatel Třísova bylo i kovolitectví a zpracování barevných kovů, což dokládají nálezy spon, náramků a prstenů. Z bronzu se odlévaly různé sošky a plastiky. Na vysoké úrovni bylo i sklářství, doložené nálezy fragmentů skleněných náramků či perel.

Z dochovaných nálezů importovaných výrobků a nejrůznějšího zboží lze usuzovat, že tamější obyvatelé měli čilé obchodní styky s blízkými i vzdálenými oblastmi.

Historie

Historický vývoj obce Zlatá Koruna

Je určitě všeobecně známo, že historická část obce tvořila ještě koncem 18. století nedílnou součást klášterního areálu. Přesto si dovoluji podniknout pro objasnění vztahu mezi dnešní vsí a klášterem malý výlet do dějin tohoto malebného místa v ohbí Vltavy, které skýtá romantické oddechové zákoutí i mnoho architektonických a historických skvostů.

Až do poloviny 13. století zde nebylo žádné osídlení. Teprve v roce 1263 tu král Přemysl Otakar II. založil klášter řádu cisterciáků, jejichž předpisům toto stanoviště plně vyhovovalo: bylo totiž v údolí blízko řeky, stranou hlavních cest, pod horou Kletí, z jejichž svahů mniši svedli do kláštera potok a nazvali ho Jordánek. Na uvedené geografické charakteristice se v průběhu věků nic podstatného nezměnilo. Sevřený prostor obtékaný ze tří stran Vltavou dodnes určuje způsob výstavby. Ve středověku např. zapřičinil pootočení osy klášterního kostela téměř o 90° k severu a po zrušení kláštera roku 1785 neumožnil větší nárůst nových staveb. Louky v těsném sousedství řeky bývaly při vyšším stavu vody zaplavovány a proto se zde nikdy nestavělo. Strmé svahy na pravé straně řeky nebyly vhodné k zástavbě, a tak zůstaly nedotčeny. Výjimkou je pouze bývalá hvězdárna z 2. poloviny 18. století a samota U Janečka.

Bohatá královská nadace umožnila cisterciákům během 13. a 14. století vystavět celý klášterní okrsek, jehož vzhled je dodnes čitelný nejen v zachovaných budovách, ale i v půdorysné osnově místa. Vnitřní klauzuru, obývanou téměř výhradně mnichy, tvořil klášterní kostel Nanebevzetí Panny Marie s přílehlou křížovou chodbou, malý konvent, kaple Andělů Strážných, opatství a zahrady. V těsném sousedství pak po husitských válkách vznikl klášterní hospodářský dvůr.

Jihovýchodně od konventních budov se rozkládalo předklášteří, kde bylo soustředěno hospodářské a řemeslné zázemí, právně i hospodářsky zcela závislé na klášteře. To se projevovalo například i tím, že domky nepatřily jejich obyvatelům, ale opatství.

Při vstupu do předklášteří byla již ve 14. století postavena vedle hlavní brány (snesené na počátku 60. let 20. století) kaple sv. Markéty pro laiky, kteří měli do klášterního areálu jen velmi omezený přístup. Vedle kaple byl v době barokní hřbitov, zrušený spolu s kaplí a klášterem roku 1785. Nový hřbitov, založený roku 1787 nad kaplí, na sebe dosud upozorňuje mohutnou opěrnou zdí.

U brány stávala vrátnice, kde měl střežit vstup do kláštera starší zkušený mnich, který také rozdával chudým almužny. Od brány vedla směrem do vnitřní klauzury komunikace, tvořící páteř sídla. Po jejích stranách se nacházely zahrady, chmelnice a jiné užitkové plochy, ke kterým v 18. století patřilo například bělidlo založené posledním opatem Bylanským. (Dnes je na stejném místě sokolovna, restaurace a hřiště.) Kromě zahrad zde bylo několik domků poddaných kláštera a hospodářských budov (například kovárna, špýchar, šenkovna, domek zahradníka, domek učitele Antonína Borového čp. 9, sladovna – ta byla koncem 18. stol. v tzv. hospicu čp. 5, mlýn, pila atd.).

Jednotlivé části areálu byly odděleny ohradními zdmi, které však neměly primárně obranný charakter. Alespoň u některých částí zdí lze předpokládat středověký původ, což vyplývá z potřeby i řádové povinnosti ohradit místo, kde žili klauzurovaní řeholníci.

Obec se v rámci předklášteří začala rozvíjet až po ukončení řeholního života císařem Josefem II. roku 1785, kdy Jan Adolf ze Schwarzenberka koupil (roku 1787) celý klášterní areál. To se však netýkalo domků jednotlivých obyvatel, které jim stačil

těsně před zrušením kláštera darovat opat Bylanský. Nový majitel pronajímal bývalé klášterní stavby různým továrníkům a dosud řídká zástavba předklášteří se začala zaplňovat domky dělníků těchto manufaktur a jinými objekty.

Ani poněkud krkolomné osudy po josefinských reformách, které sem umožnily vpád necitlivého továrního provozu, nesmazaly starobylý ráz Zlaté Koruny. Výrazným architektonickým těžištěm obce jsou stále vnitřní budovy kláštera a dominantami bývalého předklášteří i nadále zůstává středověký kostel sv. Markéty, budova tzv. hospicu, špýchar a v partii svažující se k Vltavě je nepřehlédnutelnou stavbou mlýn.